

Oglas, pripisana ist. Nalazi i računaju se na temelju običnog cijenika ili po dogovoru.

Novci se predbroje, cijene id. šalju se naplatnicom ili položnicom pošt. Stacionica u Beču sa administraciju lista u Pulu.

Kod naročite važje točno označiti ime, prezime i najbližu poštu predbrojnika.

The list sa vrijeme ne primi, nego to javi odgovarajućem u otvorenom pismu, za koji se ne plaća poštarina, ako se izvana ne naplaćuje reklamacija.

Cahovnog računa br. 247.849
Telefon listare broj 38.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom raste malo stvari, a nesloga sve poljvari". Narodna poslovica.

Iskazi svakog utorka i petka o pedeset.

Netakani dopisi se ne vraćaju, nepodpisani nećakaju, a nefrankirani neprimaju.

Pređplata sa poštarcinom stoji: 12 K u obće, na godišu 6 K za seljake ili K 6- odn. 3- na pol godine.

Izvan carevine više poštarcina, plaća i iznajuje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 h. koli u Puli, toli izvan iste.

Uredništvo se nalazi u ulici Giulija br. 5 te prima stranke osim nedjelje i svetica svaki čas od 11-12 sati prije podne.

Odgovorni urednik i izdavačelj Stjepo Givič. — Uredništvo: tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić u Trstu.

† Andrija Marija Sterk.

Muklim glasom javljaju zvonovi širom tršćansko-koparske biskupije vjernikom, da se je preselio na drugi bolji svijet njihov nadpastir, dobri i blagi biskup presvjelti g. Andrija Marija Sterk. Utorka na jutro malo poslije 9 sata predao je Svevišnjemu nakon trodnevne teške borbe sa smrtnu — svoju plemenitu dušu.

Očekivalo se je dan na dan tužnu viest, jer se je znalo, da visokomu patniku neima više lika, al je i ta viest došla prerano, porazno.

Drevna tršćansko-koparska biskupija obudujela je opet! Njezin nadpastir leži spokojno na mrtvačkom odru nakon teške borbe sa ljudima i sa smrću. Shrvan od duševne i tjelesne boli pada a da se više nikad nedigne! Tužne li nam se roje misli gledajući mrtvo tijelo plemenita biskupa, milosrdna i dobrotivna muža, koga je ljudska slabost pomogla u grob turnuti. Blagopokojni biskup Andrija Marija kao da bijaše stvoren za to, da širi božanski blagoslov okolo sebe i da nagradi i usreći svakoga, koji se je pod njegovo okrilje utekao. Dobrotu srca i plemenitosti svoje duše nastojao, da bude pravim apostolom, vriednim pastirnom svemu svomu stada. Njegovo glavno i osobito nastojanje, njegova vruća želja, koja ga je u svemu pratila, bijaše ta, da čini svakomu dobro, da bude sa svakim prijazam i ljubezljiv, da povierdi radje svomu nego li tudnjicu. Ali riedko je brao plodove svoje dobrote, svoje nepristranosti, svoje susretljivosti i... poptusljivosti. Umjesto zahvala i priznanja, što je vrlo često nezahvala, prigovor i pogrdje. To ga je bilo silno! Tužio se često na pokvarenost ljudske čudi, koja neće da prizna pojedincu ni dobre nakane.

Svojom ljubezljivošću i susretljivošću nastojao je blagopokojni biskup Andrija Marija svakoga predobiti i svakoga savjedociti u svojih plemenitih namjerah. Arao se! Upravo njegova mirna, blaga i poptusljiva narav bijaše izvorom mnogim mnogim njegovim bolim i jadom.

Protivnike svoje, neprijatelje crkve i člane naroda, našega hotio je razoruhati dobroćinstvi, milosrdjem, obzirnošću susretljivošću. Nu za dobra djela sliedila je obično slabost plaća. Mjesto priznanja i zahvale, dobivao je: smjeh, klevetu i ruglo. Peklo ga to silno! Tužio se bog toga prijateljem često, kako ga svijet neće da razumije, kako se slabo tumaći tako njegovo djelo.

Blagopokojni biskup Sterk ocutio malo sladkosti a dosta gorčine biskupovanja već na kvamerskih otocih, gdje je naš dobar i pobožni narod iskreno bio i visoko cienio.

Preselio se u Trst na drevnu stolicu tršćanskih biskupa, nestalo mu i ono malo sladkosti a gorčina se postostručile. Protijemu ustali su najprije židovsko-liberalni listovi, pak jedan dio lažliberalnog pučanstva biskupije i konačno čitavo talijansko svećenstvo združenih biskupija. Uzalud je nastojao, da uzburkane duhove umiri, da uzplahirane ublaži, a sve skupa da osvjedoči kako su na krivom putu, kako su slabo podučeni i kako imade on najplemenitije želje, težnje i osnove. Sve bijaše uzalud! Uzevši ga jednom na nišan, nehljedoše ga više ni časak na miru pustiti. Trazio je pomoći i zastite i tamo, gdje bi ju bio morao naći. Odbiše ga; jer su danas u našem Primorju takvi odnošaji, da je Talijanom sva dozvoljeno. U biskupu Andriji Mariji nazrievali su naši i njegovi protivnici političkog strančara i slavenakog-koloyodju. Nije bio na žalost nit jedno nit drugo. Predobar je bio napram svojim protivnikom, što su oni smatrali slabotom, i što su na sve moguće načine izkoristili nastojali. Svoje protivnike nudjao je kruhom a oni mu vraćao kamenom. Udarajuć na biskupa hljedoše pogoditi njegove ovice slovenske krvi, jer su njega smatrali njihovim prvakom i zaštitnikom narodnim. Dok su ga napadali židovi, lažliberalci, protivnici vjere i crkve, dok su ga grđili, mrzili i klevetali svietovnjaci i njihovi listovi, mogao je te navale i napadaje pripisati fanatizmu, strasti, bezvjerstvu i osveti, ali kad ga stadoše napadati njegovi vlastiti svećenici, kad ustase proti njemu njegovi savjetnici i pomoćnici u vinogradu Gospodnjem; kad se podiglo proti njemu množstvo talijanskih svećenika biskupije, te svi složno udariše nanj glasovitom spomenicom na sv. Stolicu — tada, da tada moralo je teško zakrvariti dobro srce biskupovo, tada bijaše opraydan onaj njegov česti uzdisaj: Oh Bože moj! Bože moj!

Nit ga je shvala starost, nit ga je usmrtila bolest, već mu sadaše smrti udarac oni, koje je toliko ljubio, kojim je bio ono, što je otac svojih djeci — jedan dio svećenstva — tako se je moglo čuti ovih dana u najbližoj blizini blagopokojnog biskupa.

Sada nek se veselo židovsko-liberalni listovi — sada nek se radnju svi biskupovi protivnici-svietovnjaci i sada nek se smiju svi oni talijanski svećenici biskupije, koji su u glasovitoj spomenici svoga biskupa kod sv. Stolice napali i oklevali.

Biskupa Andrije Marije neima više među nama! On je svršio svoju zemnu borbu. Njegovi dušmani svietskoga i svećeničkoga staleža ostali su bez protivnika; žrtva njihova leži ledena prekrizhenih ruku na mrtvačkom odru. Oni mogu i za mrt-

vim ružiti i grđiti — jer ih on više nečuje — on više netrpi, njega više ništa neboli niti peče. Mogu oni okolo-njega prividno i suze lievati, uzdisati i naricati — on za njih više nemari — tim mogu još jedino zaslijepti kratkovidne i prevariti lahkovjerne.

Presvj. biskup Andrija Marija Sterk stoji već pred priestoljem Svevišnjega, komu polaze račun svog teškog i mukotrpnog djelovanja. Svevišnji bio mu blagim sudcem! Svevišnji neka usliši i dalje molbe dobroga biskupa, koje nemogu biti nego li za spas duša njegovih ovdica. Vječni mir i pokoj dobroj i plemenitoj duši biskupa Andrije Marije!

Andrija M. Sterk rodio se je u selu Varljenj — župa Volosko — občina Kastav — dne 28. novembra 1827. od cijenjene i štovane obitelji. Prve nauke imao je u Voloskom a dalje na Rieci, kamo se kasnije preselio i njegovi roditelji. Već u ranjoj mladosti pokazivao je veliku ljubav za svećeničko zvanje, te ga nalazimo nakon dovršenih gimnazijalnih nauka god. 1848. u centralnom sjemeništu u Gorici. God. 1853. bijaše redjen za svećenika i poslan kano mladomisnik u prvu službu u Opertalj god. 1854., gdje je ostao okolo 1 1/2 godine. Odatle bijaše premješten u Trst za duh. pomoćnika k. Jezuitom i malo zatim za koralnog vikara k stolnoj crkvi sv. Justa, gdje je kasnije pod ravateljstvom nezaboravnog Dobriše podučavao bogoslove IV. tectaja tršćansko-koparske biskupije.

God. 1866. bijaše imenovan župnikom u Lovranu, gdje je ostao skoro 14 godina i gdje ostavio i medju našimi narodnim protivnici najbolju uspomenu. Njegovo djelovanje na crkvenom, pak na školskom polju i konačno na zemaljskom saboru ostati će upisano zlatnim slovima poviesti naseg narodnog preporoda.

U izborničtvu izvanjskih občina kotara Volosko bijaše izabran g. 1877. sa blagopokojnim župnikom — dekanom Spincičem u istarski sabor, u kojem je sjedio sve do god. 1883. U-saboru nije mnogo govorio ali je vazda nastojao pomoći svomu narodu riečju i djelom. Zagovarao je osobito zanemareno pučko školstvo Hrvata i Slovenaca Istre. Radi svoje mirosljubivosti i ljubeznog susretanja stivali su ga isti njegovi narodni protivnici u saboru. God. 1883. bijaše njegov izbor nasilno uništen i on je morao bježati sa drugovij iz glasovite sjednice mjeseca augusta, u kojoj je pala prva hrvatska rieč. Sav drhčuć kano siba na vodi došao je stranputicom u svoj stan, jer je nahuckano gradjanstvo Poreča proti bježećim zastupnikom i novinaram upravu

biesnilo. Onoga zanj strahovitog dana sjeća se je pokojnik sa užasom do smrti.

God. 1880. pozvao ga je pokojni biskup Legat za kanonika stolnoga kaptola u Trstu, gdje je malo god. 1885. postao i župnikom stolne crkve sv. Justa. Oru čas obnatao je častno i savjestno punih 11 godina.

Nakon smrti pokojnoga biskupa Felicija u Krku htjeli su Talijani Primorja pod svaku cijenu staviti na onu stolicu biskupa in partibus presvj.g. Petrisa Delamare; njega je zagovarao i presvj. biskup Flapp, te tadašnji namjestnik Rinaldini. U Rimu bijaše sve pripravno za njegovo imenovanje. Oro bijaše osuđeno u zadoji čas. Tada je sliedilo imenovanje za biskupa Krčkoga — i to g. 1891. — kanonika-župnika Sterka. On je ravnao oitom biskupijom dvie godine.

Dvie godine kasnije — pošto se je bio tadanji biskup Glavina odrekao časti, bijaše biskup Sterk dne 1. junija 1896. imenovan biskupom tršćansko-koparskim. Dne 8. septembra iste godine bijaše svečano ustolčen u crkvi sv. Justa biskupom tršćanskim, a dne 18. oktobra biskupom koparskim.

Njegovo biskupovanje u Trstu bijaše posuto trujem i kamenjem. Nenalazeć Fostovanja medju talijanskim svećenstvom, ni zaštite kod oblashtih proti svakidanjim navalama i napadanjem u židovskih novinah teško je snašao biskupsko breme, koje-ga je prije dobe spravilo na mrtvački odar.

Ovo su nepotpuni podatci o životu blagopokojnog biskupa Sterka; napisani su u naglosti i bez priprave; nadamo se da će koji od naših svećenika narodu predocići pokojnika u potpunosti slici.

Zdravstveno stanje sjedoga biskupa pogorsalo se je nakon njegova povratka iz Rogatca. Desetak dana pred njegovu smrt izjavise liečnici, da će još potrajati koje vrijeme ali da mu nije spasa. Kroz zadnja tri dana ležao je visoki bolestnik većinom bez svijesti a od subote bijaše u agoniji. Ponedjeljak večer posjeto ga je njegov liečnik g. dr. Mandić, koji je izjavio prijateljem, da je biskup na umoru. Istoga dana poslie podne posjeto ga je i zastupnik Spincić, ali ga je našao bezsviestnog. Kroz noć od ponedjeljka na utorka ležao je bolestnik nepomično kao bez života, toliko da je još disao. Utorka u jutro malo poslije 9 sati predao je mirno Bogu svoju dušu.

Okolo njega bijahu rođjaci, brat Ante, svakinja udova gđa. Marija Sterk, njegov sobar i milosrdna sestra, koja mu je služila.

Mrtvo tijelo ostavise na krevetu pokriveno ponjavom sa propelom na prsuh.

Presvj. biskup opao je silno usljed teške bolesti.

U sriedu razdili su ga liecnici dr. Perlot i dr. Mandić, koji su ustogavili pitanje i bolest, od koje je umro. Činilo su imbalzirali biskupovo tijelo, koje obukose zatim poslužnici pogrebnog društva u biskupsko odjelo, te ga prenesu u biskupsku kapelu, pretvorenu u martvačku komoru.

Pogreb obaviti će se u subotu, a jutro u 9 sati. K pogrebu će doći nekoliko pojedini biskupi i svećenstvo iz vani. Mitrovo tijelo biti će pokopano na groblju sv. Ane, gdje se nalaze i biskupovi predstavnici Dobriča i Raunichar.

Viečni pokoj blagomu biskupu A. M. Sterku!

Jadikovka sa Unija.

Kod nas je zavladalo potpuno bezvladje te uzalud vapijemo za redom. Čudno smo započeli, ali ćemo to gledati i dokazati, nu neznamo ni sami, gdje bismo započeli.

Mi živimo u obćini Maloga Lošinja, a pod nepristranom, kako se je nje gdje pisalo, upravom c. kr. kot. poglavara pl. Manussi-a. Naše selo a moglo biti, kao od Boga blagoslovljeno, a upravo toga neće oni, čija bi bila dužnost tomu pripomoći.

Kod nas cielu prošlu godinu nije bilo škole, a do sada ne ima izgleda, da će biti i nastajuće školske godine, te su djeca postala sasvim razpuštena. Djeca izvrgavaju ruglu svakoga, pjevaju najsrmatnije pjesme i to pjesme, od kakvih bi se i stariji čovjek zacrvenio, kad bi je čuo, ali pomoći nije ni odakle. Utići se amo, utiči se tamo, pomoći nije, već trpi i čekaj bolja vremena, ako do tamo ne bude kasno.

Duobrižnik je već triputa prijavio c. kr. kot. poglavarstvu velike moralne sablazni u selu, nu sada s njim pl. Manussi, ne d e n j a se ni odgovoriti. Istina je, da kot. poglavar pl. Manussi, koji je ponajviše odsutan iz Lošinja, ne ima možda lazno za ovakve malenkosti, nu ako su to njemu malenkosti, nam su to velike stvari. Zamjenik većim djelom odсутnoga c. kr. kot. poglavara jest dr. K a r m i n s k i, koji nepozna našega jezika i tako se moramo mučiti, kao da smo mi za njega, a ne on za nas, kad imamo potrebu s njim govoriti, što ne biva riedko.

Popnemo li se za nekoliko stepenica više u lošinjskog zgradi, gdje se nalaze c. kr. uredi, a po tom, gdje bi morala vladati potpuna zakonitost, to na desnoj strani uz talijanski nadpis, vidimo "inkodir" napisano "c. kr. kot. sud". Reći će svaki: hvala Bogu, ovdje je i za nas bolje! Istina, nadpis je nad vratima, a ostalo ... Svakomu je danas poznato, da se parnice vode većim djelom ustmeno, dakle i sudac mora biti potpuno vješt jeziku stranaka. Ali kod nas toga nije, jer c. kr. pristav, nepoznavajuć našega jezika, služi se tumačem, a upravo on vodi najviše ustmenih razprava.

Mi ćemo navesti još samo ovu činjenicu pogledom na sud. Po našem selu se javno govori, da je naš ancijan rekao: tko je s menom ne će profi slabu na sudu; a njegov jedan prisaša pred kratko vrijeme se je izjavio: bilo krivimi prisegami, bilo lažju, mi svaku dobijemo na sudu.

U selu ima ljudi, kojim se može javno reći, da su krivoprisežnici, a oni te za to neće tužiti, doćim ako njim rečeš kakvu najmanju drugu uvriedu, oni su odmah pripralni da te tuže. Tako je ovih dana naš duobrižnik o jednom svjedoku na sudu izjavio, da je krivoprisežnik, te zahtjevao, da se to stavi i u zapisnik, a svjedok ni makne zbog toga, pa ipak je uza sve to njegovo svjedočanstvo uzvadjalo, a ne drugoga; komu se to ne može reći. Mi smo o tomu već višeputa pisali

u javnosti, ali nas sud za to ne mari, i uvijek smo Vam pisali, gosp. uredniče, da izdate naše ime, ako bi nas htjeo iko radi dopisa tužiti, jer smo pripralni i na sudu doći.

Prvo nego ne oćekujemo iz ove prijevratne, spomenuti ćemo samo mimogred, da kod c. kr. potpuno urede primaju najvećim pravopisnu naš novac, te ako ga svojevremeno ne donosimo na vrijeme, ba to nas i prijavu, nu nismo vidjeli ni je našega slova, da bi se potvrdilo primat i našem jeziku, a valjda ne imaju niti takvih listina.

Kad su ovakvi c. kr. uredi, koji bi morali biti nad strankami, što će, da vam rećemo o našoj obćini. Tamo nas neće niti da poznaju da živimo. Bio je otvoren natječaj za babicu. U oglašju se je čitalo, da mora poznavati talijanski jezik i umjeti dialekt. (Valjda, čozotski, Op. slag.) Kad smo to čuli, upravo smo se snjusili nad tolikom bezstranošću. Na Unijah talijana ne ima ni za liek, dakle koji talijanski dialekt, bi morala babica znati. Kod nas se tako čisto hrvatski govori, kao nigdje na kvaternim otocima, pa ipak babici nije potrebno znati jezika svoga pućanstva bez razlike stranaka. Sveta su nam zapušteni, akoprem se je govorilo, da će biti načipjeni od poljskih globa, nu valjda su i one posle istim putem, kojim i onih sto. for., koje su hile određene za put kraj Marketa. Škole ne imamo, a škole se, pristojbe pobiraju. Naćelnik, ako kad k nam dodje, nećaje dobar primjer puku. Tako je bilo i pred kratko vrijeme. Bila je nedjelja, narod šrlu u crkvu na veliku misu, a naš načelnik u to vrijeme sa strankami razpravljao. Duobrižniku nije htjela obćina izplatiti dužni novac na hrvatsku namiru, nu on ju je na to sudbenim putem prisilio.

Mnogi će reći, to je strašno, što se tu pripravilo, akoprem ovo nije niti stotodionoga, što bismo imali još kazati, ali će možda i pomisliti, da mi od svoje strane ništa niti ne radimo za poboljšanje našega stanja. Tko bi ovako mislio, krivio bi nam učinio. Prosili smo već triputa pokrajinsko školsko vieće i finistarstvo pogostovja i nastave, da nam se ustrojilo škola sa hrvatskim nastavnim jezikom, dapače u tom smislu je interpelirao i naš velenaslužni zastupnik S p i n ć i ć, ali do sada ne vidimo uspjeha. Sami od sebe počeli smo saditi americku lozu i sijati djetelinu, a tu nam je bio učitelj i narućitelj robe jedino naš duobrižnik, a sad će nam narućiti i umjetni gnoj. Ustrojili smo čitaonicu i gospodarsko društvo, dapače sagradili smo i vlastite prostorije za našu družva. Mi toga doduse nismo nikomu javili, već jedino smo na otvor pozvali našega dobrog zastupnika S i m u n e t a. U svemu nastojimo, da se podignemo, da ne moramo veći dio svoga življenja biti izvan rodnoga mjesta za službom, ali upravo oni, koji bi nas morali na sve to poticati, oni nam čine svakakve zaprieke. I sada je obćina nametnula našoj zadrugi bez razloga malu globu od samih sto kruna. Proti tomu smo se utekli.

„Naša Sloga“ već je donela vjest, da nas ostavlja naš sadanji duobrižnik, da koga smo čuli od samih Unijana govoriti, kad su bili mliti u Pulju: Proti njemu je samo devetputa državno odjetništvo podignulo izragu, ali odsudjen nije bio nikad, te smo se samo čudili njegovoj duševnoj jakosti, jer gdje je on sam najviše trebao utjehe i poticaja, a kad tamo, on je uvijek druge tješio i oživljavao na novi rad, i kad smo već svi zdvajali, on je bio jedini uvijek vedar i osvjetloćavao nas s najvećim oduševljenjem, da naša pravdna stvar mora napredovati i na posljedku pohjediti samo neka budemo uztrajni. Op. Ured.), te ovim putem preporučamo njegovu našljedniku, da bi i on nastojao ne samo oko našega duševnoga napredka,

nego i tjelesnoga, jer čim nam se bude potreba manje odalekivati od rodnoga mjesta zbog službe, tim je sigurno naše volje i duševne nećemo stati. Činilo se, da nam ovdje nešto nije u redu, ali se upravo pers. čine, da nam se pomoćemo, pa se pametno moramo truditi i dužni biti, ali nam na poverenje ostavlja naš sud, da nam pomoćemo, ako se da i nešto, pa se, ako se to ne može, pa se postupanje primaćemo, kao da nas upravo u zdvojnost.

Za hrvatski zavod u Rimu.

(Konac)
Drugi govornik bijaše g. Kumićić, koji je podvrgao oštroj kritici razbojničku provalu dalmatinskih odroda u zavod sv. Jeronima. Talijanaši — reće — odurni izrodi, najveći su naši neprijatelji. Majčinog su mlićka krvnici. Njihovo je razbojničko geslo: „O s a r t u t t o!“ Borba u Rimu radi hrvatskog imena, pobjedom je hrvatske misli. Govornik pohvali držanje ravnatelja našega zavoda kanonika dra. Pazmana, koji nije ni trenutak klopuo u obrani časti i poćjeda hrvatskoga naroda. Obazriev se na nepristojno pisanje većine talijanskih novina, koje slave razbojničku provalu u naš zavod, reće, da je lakko provaliti u otvorenu kuću, gdje su dva tri svećenici, kojim je jedino oćuje molitvenik, ali je mnogo teže sukobiti se sa hrvatskim sokolovi pod Visom. Hrvatski narod veseli se punim pravom, što je kaptol sv. Jeronima pretvoren u hrvatski zavod, nu mi moramo nastojati, da se svuda organizira spasoposno hrvatska misao, i da se svuda upostavi gospodstvo hrvatskoga jezika u našoj domovini. Svi hramovi posvećeni znatnosti i umjetnosti, neka se okite hrvatskim imenom. I u tom neka se sledi primjer sv. Oće. Podav konaćnu dužnu hvalu biskupu Strossmayeru, koji se je toliko zauzeo za biskupom Stadlerom za preustrojenje kaptola sv. Jeronima, predložiti skupštini rezolucije kojimi se 1. izriće zahvalu dru. Pazmanu i 2. odsudjuje neodlućnije razbojničku provalu dalmatinskih odrednika u zavod sv. Jeronima.

Treći govornik dr. H a r a m b a s i ć govorio je poletno i oduševljeno kano i njegovi predgovornici. Govornik se veseli, što su se ovako složno sakupili predstavnici svih Hrvata da izjave ono, u čemu je složen i jednodušni cio hrvatski narod, da požaju pred celim svetom, da smo jedina složna i nepredobitna vojska, kad se radi o časti i sreći hrvatske oćehine, kad se radi o imenu i počosu hrvatskoga naroda. Zadržalo nam je sree od radosti, što smo doćekali dan, da smo se u jednu oćehiniku ćetu složili svi mi pravi oćehinjac, da više nepružamo vanjskom svijetu tužni prizor naše poćjepkanosti — bar ne u ovako svetom pitanju, koje se tiće cielog hrvatskoga naroda.

Odsudiv najodlućnije one hrvatske krugove, koji su proti svakoj skupštini i koji kažu, da će drugi braniti povriedjena hrvatska prava, zaključio govornik sa predlogom, da bi se prisutni sjeli: „dijelni i neustrasivih, ali ubogih i mukotrpnih istarskih sokolova, pa prije nego li se razsanemmo, neka svaki doćepness milodar za Družbu sv. Cirila i Metoda“.

Konaćno stvi govornika skupština prihvatila jednoglasno rezolucije, kojimi se: 1. odobrava korak narodnih zastupnika kod cr. hrvatske vlade i predlog manjine gradskih zastupnika, da se naime pozvani čimbenici zauzmu za povoljno rješeneje ovoga pitanja i 2. pozivlje sve hrvatske gradove i družva, da prijede slične izjave. Suvišno je i spominjati, kako su oduševljene govornike često odobranjem i pleskanjem prekidali i pozdravljali mnogobrojni skupštinari te primili jednoglasno sve rezolucije.

Konaćno zaključio predjednik skupštinu — pošto bijaše izrječen dnevni red — zahvalivši se toplem gradjanstvu, koje je bilo i dostojanstveno izpunilo svoju dućnost. Živio svietno gradjanstvo naše krasne prietolnice!

U slovenake obćine, svećenstvo, dr. K. Istre odaslase i šalju prosvjede i molbe u ministra izvanjskih posala u Beču, da bi se hrvatske provale dalmatinskih izrodi u zavod sv. Jeronima, i zahvalnice sv. Oćcu papi Lavu XIII. što je doćvolio da se kaptol sv. Jeronima promijeni u zavod.

Između prvih naših obćinah oglašise se prosvjedi i zahvalnicami obćine Pazna, Buzet, Volosko, Kastav te one kvarn. oćoka. Žalimo što nam sve obćine neprićebice ne držaju prosvjeda i molbe, da je pak mi širem obćinstvu dojavimo. Ali što se nije oćinilo, može se još oćinuti.

Obćinsko zastupstvo Voloskoga i Opaticije poslalo je ova dva braćava: Njegova preuzvišenstv. ministar Goluchowski Beć.

Molimo zaštitu zavoda sv. Jeronima za hrvatski narod u Rimu proti silovitom napadaju samozvanih Dalmatinaca.

Za obćinu Volosko-Opaticija: Naćelnik: dr. Stanger. Eminentissimo Cardinali Rampolla Roma — Vaticano.

Comunitas Volocana — Abbatiana gratias agit Pontifici pro instituto hypernimiano Croaticae gentis, condemnans nusum violentum Pseudodalmatarum. Praefectus: Dr. Stanger.

DOPISI.

Iz Libarrije pišu nam dne 14. t. mj. (Razno). — Buduću nedjelju otvoriću u Zametu pjevaćko i tamburaćko društvo „Sloga“ svoje nove prostorije. To otvorenje vršiti će se na svećan način pošto je s istim spojena zabava i ples. — Ako je to društvo do sada napredovalo, to će tim više od sada, kad bude imalo svoje vlastite prostorije, u kojima će se ćuti milozvuk hrvatske tamburice i u kojima će se liepom pjesmom oplemenjivati mlada srca naših vriednih „Slogaša“. — Nisu ti naši „Slogaši“ badava izabrali ime „Sloga“; oni hoće, da u istinu medju njijma vlada složen i ljubav, jer samo tim načinom postići će svoju plemenitu svrhu. Od kolike je važnosti to drućtvo, nećreba tekar izdicati; izaknuti ćemo samo to, da se isto naziva skoro na granici susjedne Riecke, koja bi mogla svojom talijanštinom i magjarštinom uplivati i preko granica s ove strane, i da se je to drućtvo porodilo u doba, kad su naši protivnici svoje najveće sile napeli, da posiju sjeme razdora medju našim narodom. „Slogom“ pako pokazali su Z a m e ć a u i našim neprijateljima, da oni žele mir i slogu; pokazali su jednom za uvijek vrata narodnim propalicama, pokazali su jednom rieci, da su svietni svoje hrvatske narodnosti.

Takvih družva moralo bi se ustrojiti više po Kastavšini, pa ne bi onda talijanski plaćenici onako pajašili a narod bi uvidio, tko govori istinu a tko laž.

Drućtvo „Sloga“ želimo najliepši uspjeh, a našim rodoljubim preporučujemo, da podupiru to važno drućtvo i da mnogobrojno pohle na otvorenju svećanost.

Prošlih dana sjedio je opet nu obćenitćkoj tužbi narodni izdajica i talij plaćenik Krstić radi uvriede, nanićene jednomu javnomu službeniku, te je valjda obćinom na njegovu „ćistu“ prošlost obćizrom na to, što je dosada bio „nećak“ i što ima uzdržavati mnogobroju obćitelj (valjda, ono 68. para. Op. slag.) dobio samo 2 dana zatvora. Pa bi ta dva dana neće sjediti u hladu, samo neka ide na drugu instancu. Tu će se uzgori na-

vedene, olahkujujuće* okolnosti uzeti obzir i na njegovo neznan moralnu proslavu i na to, da se redovi njegove vojske danice broje. Nu premda mu priznajemo, da je on danonice bezobraznijih i hješomučnijih, to mu ipak ne možemo izvjerati, da se njegovoj vojski množiti, već baš obratno umanjuje, a može zahvatiti našoj nemarnosti s jedne strane a podpori sa strane mogućnika, da se još ovdje drži. Nu mi se nadamo, da će i njemu dati doskoro izbrojeni biti i da će i zaslipljeni uviditi, s kim su imali posla.

U Labinjine pisu nam 8. t. m.
Agitacija talijanskog dijala. U Labinu je mladić Sestan, koji je svršio ove godine gimnaziju u Kopru — ali bez mature. Glasa se, da će rečeni mladić, budući nema mature, stupiti u goricko sjemenište. Sestan ne ide daleko u svršenike radi zvanja — već radi toga, što nemože drugamo. Divnog li božjeg službenika! Nu ostavimo to i prepustimo to njegovoj svjesti, te predjimo na nešto drugo. — Otac tog mladića, rodom Picanac, pošto je sve njegovo (tamo propalo, došao je u Labin, kao nadglednik (faktor) baruna Lazzarinija. Budući pako imade uvijek posla sa našim narodom, to ne propusti prilike, a da ne draži i vriedja sve, što je nam najsvetije. Tako i njegov sin, koji, mjesto da se pripravlja za sveto zvanje — mjesto da moli Boga, da mu podijeli milost e da bude mogao vjereno i adužno vršiti svoje dužnosti, to on ide okolo naših seljaka u političke agitacije.

Dogodio se, te on doznade, da se jedan naš dječko iz Labinjine sprema na hrvatsku gimnaziju u Pazin. Grom i pak! Labinjina i hrvatska gimnazija! To ubude Sestana tako grozno, te on odmah osobno do oca tog djetaka u stalnoj nadi, da će to zapriječiti. Nadje ga baš pred kućom, te zametne s njima odmah razgovor, koj eva donasmo:

Sestan: Ca imate vi sina, ki vam zna pisat?

Seljak: Ja, hvala Bogu, zna malo čitat i pisat.

Sestan: To je jako lepo, ma san ču, da zna samo hrvoski, a niš talijanski — a to ni lepo od vas, da ste malega do navadit hrvoski. Moga ste ga dat navadit talijanski, bilo bi bolje za vašega mologa.

Seljak: A zač to?

Sestan: Perké naš talijanski zajik je lepsi i bolji od hrvoskega. Pak ca mu robi hrvoski, — tu nismo Hrvoti, — tu smo Istrijani — Talijani.

Seljak: Ja — vi Labinjani ste Talijani i budite — ma mi „Vanjski“ nismo, ni nećemo nikada bit.

Sestan: A ki vam je to rekó, da vi Vanjski niste kako i mi Labinjoni — Talijani — Istrijani? To su vam „popi“ rekli, a?

Seljak: Ni potreba, da nam to „popi“ reću, mi znamo sami ča smo; mi znamo, da talijanski ne govorimo i da Talijani nismo, a ja niti nebi otel bit Talijon nanka za oči svoje.

Sestan: A zač ne — tr mi Talijoni....

Seljak: Zato — sijor — zač prvo svega Talijoni su slabi ljudi, ki ubijaju cesarice i kralje.

Sestan: Bašta, bašta — por ki, maledeti de preti šćavi — koža ke ve ga da da intender....

Seljak: Ča intender, ča ni to forsi istina?

Sestan: Mucite, mucite, to je laž, svi drugi Talijoni smo dobri ljudi, a Hrvoti su barbari — pekljari ki šamo prašci gone — puni šenoc....

Seljak: Ča, sijor, san dunke i ja pun šenac?

Sestan: Ne vi ne, zač vi nište Hrvot, ma oni drugi su.

Seljak: Nemojte tako sijor — zač — siromahi je sudje, a in mate unke vi Talijoni. — Tr vidite, anke vi ste siro-

mahi — još veći nego ja — i da vas ne hrani baron — kamo bi vaš otac s vaimi i svršemi sestrama; — morali bi te pekljat, zač delat ne znate. A mi, ki smo siromahi — ne pekljamo, nego se mućino za prehranit svoje.

Sestan, sav crven od srama: Ben — ben — to su vaš sve navaditi ti vaši „popi“, ma pustimo to na bandó — nego san ču, da ćete vi vašega mologa dat na hrvoski jinažij va Pazin?

Seljak: Ovo leto ne, zač ni još dobro pripravljen — ma drugo leto, kó će Bog, ču.

Sestan: Ben — znote ča, vi čete lepo dat vašega otroka na talijanski ginažij na Pazin. Tamo će van ga: zet valje ovo leto; van neće bit potreba niš platit; koš, libri i robo — sve. ča mu dat za niš. Kó ga date na hrvosku skolu — najprvo se neće niš navadit, zač ta hrvoski ginažij ne valja niš; — pak bi te morál sve sam plaćat — zač Hrvoti su veli siromahi. Dunke ste kunteat — a? to še zna — ja ču valje danas pisat, neka van ga zamu....

Seljak: Ma — sijor moj, ja ču rajje mogega otroka doma držat, nego dat ga na talijansku skolu, neka dela kako i ja.

Sestan: Ma ste munjen — zač ga ne bite doli; — če vam poštat sijor — pak će pomoć i vaš.

Seljak: Neću, sijor, ne, ja ču ga dat na hrvosku skolu i bašta, drugo ne govorimo.

Sestan: I to su nam dali inlestat ti hrvoski „popi“, da bi ih vrag žel.

Sestan je na to bogme otisao kó mokra kokoš, a mi, koji smo sve to čuli, nasmijali smo se sladko, al i ljutilo — što može jedno božje stvorenje tako gluvo govoriti!! I taj delija misli u svećenike. Liepog li svećenika od njega! Preporučam ga ovim najtoplije biskupu Flappu, da ga učini odmah čim promisi kanonikom, da bude mogao lakše podpomagat naše dječake na talijanskim gimnazijah — i hranit svoja sestre. (Mi ga preporučamo našim bogoslovom u Gorici, Op. Ured.)
Labinjani.

Sjećajte se
Družbe sv. Cirila i Metoda
za Istru

Franina i Jurina.

Fr. Bis virova Jurino, da me je stia jedan šarenjak premutit, da pošaljem svoje diete u „Leginu“ skolu?

Jur. To je laško virovati, legó ti mane reci, ča si mu odgovorita?

Fr. Stia sam mu dati dva obrtice ma sam se predomisla i reka sam sobom: pusti vraga s vragon, pak hodi svoj put.

Jur. Pravo si učinia, jer nije vridno počti va perzun za takvu bestiju.

Razne vijesti.

Političke:
Austro-Ugarska. Njeg. Veličanstvo car i kralj povratilo se je od vojničkih vježba

iz Slavonije u Schönbrunn. — Slovenski listovi susjedne Kranjske, toliko jedne koli druge stranke, priobćuju: imenik svojih kandidata za izbor u gradovima, gdje se očekuje također žestoka borba. Nijanci neće kandidirati u gradovima, jer jim je siguran velespored. — Riecki načelnik Meylender odklonio je ponudjenu mu kandidaturu, zastupnika na peštanski sabor. — Hrvatska vlada zabranila je sve prosvjedne sastanke u pogledu zavoda sv. Jeronima; bilo pod vedrim nebom ili u zatvorenim prostorijam. Tim je učinila najveću uslugu hrvatskim dušmanom: — Madjarom, Njemcem i Talijanom. Bilo joj na čast!

Rusija. Na povratku iz Danciga, izkrcano se je ruski car u Kielu, odkuda je odputovao sa caricom put Francezke.

Francezka. Ruski carski par pripio je prekjučer u Dunquerque, gdje ga dočekase francezki ministar-predsjednik Loubet sa ministri pozdravivše najsrdačnije. Poslie podne bje bankei, kod kojega je Loubet pozdravio cara i caricu. Car Nikola mi je odgovorio i nazdravio francuzkoj mornarici. Iz Dunquerquea odputovali su dalje do grada Compiègne, gdje jih je pozdravio načelnik Cholet. Koliko u Dunquerque, toliko u posljednjem gradu, pučanstvo je srdačno pozdravljalo cara i caricu te ruski narod.

Amerika. Truplo pokojnog predsjednika Mac Kinleja prevezli su iz Buffala preko Washingtona u Canton (Ohio), gdje će biti pokopani. U Washingtonu je bilo rad gnječé kod sprovođa ranjeno do 50 osoba. Predsjedničke poslove preuzeo je Roosevelt, koji je umolio sve dosadnje ministre; neka ostanu na svojih mjestih. Ubojica Crogosz neće da odgovara na nijedno pitanje.

Pokrajinske:

Unjatski biskup, presv. g. Drochobceky bio je u nedjelju u Ricmanjih, gdje je pjevao uz pripomoć četvorice svećenika sv. misu u staroslavenskom jeziku. Crkva je bila nagnječena naroda, koji se je, poslie podne ipomnožio sa došaćem gostova iz susjednih župa. Narod je presv. gosp. biskupa srdačno pozdravljao te ga kod odputovanja, koje je sledilo istog dana, odpratio do željezničke stanice. Presv. biskup Drochobceky imao je sa Zupljani-pogovor u crkvi poslie sv. mise, te je tuj saslušao želje i molbe onoga puka, komu će bez dvojbe ostati dugo u sladkoj uspomeni boravak presv. g. biskupa.

Biskupu Flappu javljamo, da je ovih dana bio u Beču veliki zbor svećenika, koji je jednoglasno prihvatilo resoluaciju, da treba što više širiti pobožnost i plemen pjesama u crkvi a u narodnome jeziku.

Molimo nek ovo zabilježi.

Krstić na saborskoj galeriji. Za sjednice istarskoga sabora dne 17. t. m. nalazio se je na gospodskoj galeriji i zloglasni Krstić, koji je valjda došao u Kopar, da digne mjesečnu plaću od zemaljskog kapetana Campitelli-a za svoje izdajničko djelovanje proti vlastitomu narodu.

Krstić se je kradomice usuljao na galeriju, da ga nije nitko od članova manjine opazio dok ne dođoše u sabornicu, a nekoji ni tada, jer se je stisnuo u skrajnom uglu galerije. S njim nije. tamo nitko obćio te se je opet kradomice sa galerije pobrao, da ga većina zastupnika ni opazila nije. Neznamo kako mu bijaše prišuti, kad je ono zastupnik Stanger pravim imenom okrstio njegovu „Tetu Jambroziju“.

307 cresskih gradjana odposlalo je veleč. ocu Stjepanu Ivandiću u Rim posebnu zahvalnicu, koju ćemo u budućem broju u cijelosti doniet.

Istarski sabor imao je dne 17. i 19. t. m. svoje sjednice, o kojima ćemo naknadno izvestiti.

Mjesto c. kr. bilježnika. Smrću dr. Antuna Zetto, bivšeg c. kr. bilježnika u Kopru, ostalo je tamo izpražnjeno mjesto c. kr. bilježnika ili notara te je raspisan natječaj. Tomu natječaju imademo prijetiti za danas samo toliko, da bi morao biti na ono mjesto imenovan jedan Hrvat ili Slovenac, pošto imadu već tamo Talijani svoga notara i pošto će budući notar vršiti posao u čitavom onom sudbenom kotaru, a kojem je ogromna većina stanovnika slovenske narodosti i jezika.

K urođajnja učiteljskih plaća u Istri. O tom predmetu pisalo se je i piše se osobito kakva nepravda čini se učiteljem na selu, naprama onim u gradu — a da to potvrdim, jer se je meni dogodilo kao učitelju, koji službujem na selu već preko 20 godinah — eto novih dokaza. Kako je već znano, da svaki učitelj, ako će biti stalno (definitivno) namješćen, mora imati u svjedocbi usposobljenja uz naukovni, također njemački jezik kao predmet, ali to za mene nije vredilo.

Imadah ispit sposobnosti, oženjen, ali me nehtjedeše stalno imenovati, budući na službujućoj školi podučavalo se je kao predmet ne njemački, već talijanski jezik, a ja nesretnik, neimadah ispita iz toga jezika.

Tri godine se je raspisalo moje mjesto (već se je bilo naumilo baciti me sa obitelju u kakov zakutak), a ja otidjoh u Kopar, gdje položi ispit iz talijanskoga jezika, te me tada imenovaše stalno na mjestu III. reda.

Sada pitam ja, koji zaslužio bolju plaću, učitelj u gradu, koji je usposobljen iz dvih jezika ih onaj patnik na selu, koji je usposobljen iz trih jezika — akoprem su oba svršili iste nauke?

Učitelj na selu mora dobivati živez iz grada. Mjesečnu plaću prima najfistnije poštom, al ga stoji najmanje mjesečno i krunu.

Što se pako tiče bolesti, je grozota. Meni je diete dobilo glenu bolest, liečnika neima na selu, pa ili diete izgrubiti ili ići po liečnika u grad. Otidjoh po liečnika po noći u grad, koji mi je diete spasio, al me je to stajalo one večeri preko 30 (trideset) forinta (plaća od jednoga mjeseca). Drugoga dana oboli mi drugo diete od glene bolesti, a srećom se namjerih na drugoga liečnika, koji mi je diete spasio, a da nije toga slučaj, opet bi bio morao drugu mjesečnu plaću zrtvovati. Da pako stanujem u gradu, sve bi bio namirio sa 4 ili 5 forinta.

Nek si svaki sam odgovori, gdje učitelj živi udobnije i fistnije, u gradu ili pako na selu i komu treba povećati plaću?

Učitelj neima ni polja ni livada, da ču mu ih djeca obradjujivali, stoga ih mora dati školovati, a kamo, nego li u grad, a to premnogo stoji. Sin, polazeći gimnaziju, stoji me u dvie godine okolo 1000 (tisuce) kruna, a to zato, jer nisam u gradu, već na selu.

Ja bih bio danas zadovoljan, da me se premjesti sa ovom plaćom u grad, jer bi fistnije i udobnije živio.

Opetovni pitam, koji zasluži, da mu se povisi plaću, učitelj na selu ili u gradu?

Ovim nemislim kazati, da se samo učiteljem na selu povećati plaću, nego ča budu svi učitelji jednaki u plaći, budući su iste nauke svršili.

Ako bi možda, koji rado znao za ime dopisnika ovih redaka, neka se izvoli obratiti na slavno uredništvo.

Pučki učitelj na selu.

Iz Pazina nam piša: Također c. kr. kotarski sud u Pazinu odiel IV. rabi novokovana imena mjesta po junijinom receptu. Tko nevjeruje, nek pogleda br. U 499/1, gdje će naći poziv gospodinu Matteo Misson di Giovanini da Castellarde (Gherdoselo). Castellarde zvuci malo ljepše, a mi volimo da nam pustie Gherdoselo, te upozorujemo odiel IV. da je to c. kr. sud austrijski, a ne zavodi za pripravu terena za budući prelaz Istre pod Savojsku kucu.

